MYSLÍMOVINKY

Myslím
CENTRUM KULTÚRY NEPOČUJÚCICH

august/2010

alebo čo nového v Myslíme?

Milí priatelia,

čože sa to na Slovensku a vo svete deje? Samé záplavy, extrémne horúčavy a tie zase striedajú silné dažde a veľké búrky. Toto je horšie ako bláznivý apríl. Každý, kto má strechu nad hlavou, sa bojí, že o ňu príde. My však myslíme optimisticky a veríme, že počasie sa umúdri. Dôkazom je aj to, že naša zástupkyňa Angela zasadila mladý stromček na záhrade Myslímu. Vrtá mi hlavou, prečo ho zasadila? Možno preto, že miluje prírodu? Alebo žeby „Postav dom, zasaď strom", ale v opačnom poradí? To má predsa robiť muž a nie žena! Tak som sa šla opýtať priamo jej. A viete, čo mi odpovedala? „Oproti nám bývajú poslanci parlamentu, aby na nás nečumeli." :)

Okrem toho stromčeka sme mali aj stretnutie s pracovníkmi Slovak Telekomu a nadácie Pontis. Budú totiž hlavnými partnermi pri organizovaní osláv Medzinárodného dňa Nepočujúcich. Stretnutí bude ešte niekoľko a tešíme sa už na ne už teraz.

A tešíme sa aj na to, že Vás uvidíme v rámci Medzinárodného dňa Nepočujúcich.

Veronka

MYSLÍMOVINKY alebo čo nového v Myslíme?
elektronický mesačník
Vydavateľ: Myslím - centrum kultúry nepočujúcich
sídlo: Jelačičova 4, 821 08 Bratislava
prevádzka: Ľubinská 13, 811 03 Bratislava
zodpovedná redaktorka: Mgr. Veronika Holubová
jazyková korektorka: Erika Dobišová
email: myslimovinky@gmail.com

KTO SME?

V tomto čísle Vám predstavíme zástupkyňu riaditeľa OZ Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich. Je spoluzakladateľkou tohto združenia a neskôr sa stala manželkou riaditeľa. Okrem toho ju poznám ako umelkyňu, keď som sa s ňou prvýkrát oficiálne zoznámila, vtedy mi dala ručne vyrobené mydlo v tvare morského koníka, ktoré mám stále v skrini a dodáva vôňu škorice. **Hovoríme o Angele Hefty.**

Angy, ako ju v práci voláme, sa narodila v roku 1979 v Bratislave, momentálne žije s manželom v Slovenskom Grobe. Základnú školu a gymnázium vychodila spolu s počujúcimi rovesníkmi. Neskôr úspešne absolvovala štúdium na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor Špeciálna pedagogika. Potom sa vydala na dráhu doktorandského štúdia na Fakulte pedagogiky a psychológie na univerzite ELTE (Budapeštianska univerzita Eotvosa Loránda) v Budapešti, kde získala doktorandský titul.

V minulosti pracovala ako učiteľka anglického jazyka, alebo ako arteterapeutka. Momentálne okrem práce v občianskom združení Myslím, pracuje ako špeciálny pedagóg - terapeut v škole pre žiakov so sluchovým postihnutím v Budapešti.

Medzi jej záujmy patria knihy, rôzne športy, umenie, maľba, keramika. Je aj podnikateľkou a vytvára sedacie vaky. Nájdete to na www.nepocujucipodnikatelia.sk.

Zopár pikošiek o Angele:

- ***Obľúbené jedlo:*** šaláty na rôzne spôsoby, grilované mäso, morské plody a ryby
- ***Obľúbený nápoj:*** citronáda, pomarančový džús
- ***Obľúbené ročné obdobie:*** každé, len aby nepršalo a nefúkalo súčasne
- ***Film, ktorý naposledy videla:*** Listy od Júlie
- ***Bez čoho nemôže žiť:*** láska, internet a slnko
- ***Čo miluje:*** rôzne druhy športu a vodu
- ***Čo nenávidí:*** dvojtvárnosť a klamanie
- ***Životný cieľ:*** super veselá rodina, bezbariérová a uznávaná práca

ZAUJÍMAVOSTI

Posunkové jazyky komunít a domorodcov

Al-Sayyidov beduínsky posunkový jazyk

- v jednom regióne Negev v južnej Izraeli žije 3 500 obyvateľov, z toho 100 - 150 nepočujúcich;
- nepočujúci aj mnohí počujúci členovia komunity Al-Sayyid používajú posunkový jazyk.

Adamorobský posunkový jazyk

- adamorobský posunkový jazyk sa nachádza v obci Adamorobe vo východnej časti štátu Ghana (Afrika);
- adamorobský posunkový jazyk: ide o domorodý jazyk, nemá žiadny kontakt, súvislosť s ghanským posunkovým jazykom;
- rôzne zdroje uvádzajú, že:
    - podľa ethnologue.com (2009) – tento jazyk používa 3 400 osôb vrátane počujúcich (z roku 2003). Ďalej sa uvádza, že ho používa 15% nepočujúcich obyvateľov z celkového počtu obyvateľov v obci Adamorobe;
    - podľa wikipédie ([on-line], 13.2.2010) – ethnologue.com tiež podal správu, že tento jazyk používal 3 400 používateľov, ale posledné zmienky hovoria, že jazyk používa 1 400 osôb, z toho 30 nepočujúcich a 1 370 počujúcich;
    - podľa časopisu The Deaf Lutheran (2005) – v obci Adamorobe žije 40% nepočujúcich z celkového počtu obyvateľov;
- hluchotu nepočujúcich v tejto obci spôsobila dedičná hluchota – autozómovo recesívna dedičnosť. Odhaduje sa na 2% z celkového počtu obyvateľov podľa wikipédie ([online], 13.2.2010) alebo 15% podľa ethnologue.com (2009). V minulosti bol tento podiel hluchoty vyšší než 60% obyvateľov;
- táto obec bola osídlená už viac ako 200 rokov;
- v súčasnosti je adamorobský posunkový jazyk ohrozeným jazykom, pretože nepočujúci navštevujú internátnu školu pre nepočujúcich mimo obce Adamorobe, kde si osvojujú ghanský posunkový jazyk.

Austrálske domorodé posunkové jazyky

- počujúci domorodci používajú posunkový jazyk ako alternatívnu formu komunikácie s hovorcami iných jazykov;
- ostatné skupiny počujúcich osôb – Aranda, Warlpiri, Warumungu používajú posunkový jazyk v období smútku alebo pri love. Pri love lovci nechcú vyplašiť zver. V dobe smútku po manželovej smrti nesmú ženy cestovať, samé jesť ani hovoriť s ostatnými, a preto používajú posunkový jazyk. Tieto posunkové jazyky sú dobre rozvinuté a široko používané, možno je to kvôli tradícii, že vdovy po dlhšom období smútku by sa nemali vyjadrovať slovami. Obdobie smútku môže trvať mesiace či dokonca roky. Počas tejto doby komunikujú výlučne prostredníctvom posunkového jazyka. V komunite Warlpiri (nachádza sa v centrálnej oblasti púšte v Austrálii) vdovy majú tendenciu žiť ďaleko od svojich rodín a žijú s inými vdovami alebo mladými slobodnými ženami;
- austrálske domorodé posunkové jazyky nemajú žiadny kontakt, súvislosť s austrálskym posunkovým jazykom, avšak niektorí nepočujúci ovládajú domorodý posunkový jazyk.

ZAUJÍMAVOSTI

Indiánsky posunkový jazyk Veľkých plání

- je to posunkový jazyk, predtým sa používal ako medzinárodné posunkovanie medzi domorodými Indiánmi známej nížinnej oblasti Great Plains v USA a v Kanade;
- v roku 1885 sa odhadovalo, že tento jazyk používal 110 000 Indiánov. V súčasnosti ho používa malé percento Indiánov;
- tento jazyk je jedným z niekoľkých druhov súčasného amerického indiánskeho posunkového jazyka.

Jhankotský posunkový jazyk

- obec Jhankot sa nachádza v štáte Nepál;
- tento jazyk používa 10% obyvateľstva v Jhankote a priľahlých oblastiach;
- tento jazyk používajú nepočujúci a počujúci.

Kaaporský posunkový jazyk

- v Brazílii v obci Kaapor žije 800 obyvateľov (z roku 1998). Asi každý 75. obyvateľ je nepočujúci;
- jazyk používalo len 7 obyvateľov ako primárny jazyk z roku 1986;
- v súčasnosti ho používa približne 500 obyvateľov ako druhý jazyk. Deti si osvojujú 2 jazyky – hovorený a posunkový;
- alternatívny názov tohto jazyka je urubský posunkový jazyk.

Kata kolok posunkový jazyk

- tento jazyk sa používa v jednej dedine na ostrove Bali v Indonézii, ktorá má vysokú mieru hluchoty po niekoľkých generácií;
- táto dedina má 2 200 obyvateľov, z toho 50 nepočujúcich;
- líši sa od indonézskeho posunkového jazyka.

Kláštorné posunkové jazyky

- existujú kláštorné posunkové jazyky, ktoré používajú kláštorné komunity najmä v Európe;
- jazyky: anglosaský kláštorný posunkový jazyk, augustiniánsky posunkový jazyk, benediktínsky posunkový jazyk, cisterciánsky posunkový jazyk, trapistiánsky posunkový jazyk;
- tieto jazyky sa používajú ako druhý jazyk pri zachovaní sľubu mlčanlivosti;
- tieto jazyky nepoužívajú nepočujúci.

Marthin vineyardský posunkový jazyk

- je to posunkový jazyk používaný na ostrove Martha´s Vineyard pri pobreží Massachusetts v USA;
- používal sa od začiatku 18. storočia až do roku 1952. Zohral úlohu aj pri rozvoji amerického posunkového jazyka;
- v roku 1854 bolo vysoké obyvateľstvo nepočujúcich na ostrove. Celoštátny priemer v USA bol pomer: 1 nepočujúci na 5 728

ZAUJÍMAVOSTI

- obyvateľov, na ostrove Martha´s Vineyard bol pomer: 1 nepočujúci na 155 obyvateľov a v meste Chilmark na tejto ostrove bol pomer: 1 nepočujúci na 25 obyvateľov, v mestskej časti Chilmark obývala ¼ nepočujúcich obyvateľov (60 nepočujúcich obyvateľov);
- bolo to pozoruhodné sledovať komunikáciu v posunkovom jazyku medzi nepočujúcimi a počujúcimi, z tejto komunikácie hluchota nebola žiadnou prekážkou vo verejnom živote;
- zaujímavé je aj to, že bez prítomnosti nepočujúcich počujúci používali posunkový jazyk napríklad deti medzi sebou posunkovali pred učiteľom, ktorý bol otočený chrbtom, počujúci dospelí posunkovali medzi sebou počas kázne v kostole a pod.;
- prvý človek, ktorý používal posunkový jazyk na tomto ostrove, bol nepočujúci prisťahovalec Jonathan Lambert z anglického regiónu Kent so svojou manželkou. Presťahovali sa v roku 1694. Vďaka nim bol vysoký výskyt dedičnej hluchoty, ktorý trval vyše 200 rokov;
- v roku 1817 bola založená prvá verejná americká škola pre nepočujúcich v Hartforde. Mnoho detí z ostrova Martha´s Vineyard navštevovali túto školu, vyučovalo sa francúzskym posunkovým jazykom od nepočujúceho Francúza Laurenta Clerca, ktorý sa usadil v USA. Neskôr sa z dvoch jazykov – marthin vineyardský posunkový jazyk a francúzsky posunkový jazyk a z niektorých domácich posunkov študentov pretvoril na **americký posunkový jazyk**;
- väčšina študentov z ostrova Martha´s Vineyard po skončení školy sa usadila na pevnine, niektorí sa vrátili domov na ostrov a brali si so sebou manželov či manželky, avšak sa už u týchto osôb neprejavila dedičná hluchota. Marthin vineyardský posunkový jazyk už ubúdal. Posledná používateľka tohto jazyka Katie West zomrela v roku 1952.

Mayské posunkové jazyky

- tieto jazyky sa používajú v komunitách Maya s nezvyčajne vysokým počtom nepočujúcich obyvateľov. Pravdepodobne ju spôsobila vrodená hluchota už od staroveku;
- medzi tieto jazyky patria: **yucatánsky mayský posunkový jazyk** a **mayský posunkový jazyk vysočiny**;
- yucatánsky mayský posunkový jazyk sa používa v regióne Yuacatán v Mexiku. Obyvatelia regiónu sú schopní rokovať v posunkovom jazyku. Pravdepodobne posunkový jazyk sa používa vo všetkých oblastiach, čiže nepočujúci sú dobre integrovaní i v majoritnej spoločnosti. Nepočujúci sú monolingválni, čiže ovládajú len 1 jazyk – posunkový. Tento posunkový jazyk nemá žiadny kontakt, súvislosť s mexickým posunkovým jazykom;
- mayský posunkový jazyk vysočiny sa používa v horách Guatemaly v regióne Maya. Používajú ho nepočujúci i obchodníci a rozprávači. Tento posunkový jazyk nemá žiadny kontakt, súvislosť s guatemalským posunkovým jazykom.

Providenčný posunkový jazyk

- tento jazyk sa používal na ostrove Providencia v Karibskom mori pri nikaragujskom pobreží. Ovládali ho 19 obyvateľov ešte v roku 1986;
- na ostrove žila veľká populácia nepočujúcich, nepočujúci boli dobre integrovaní do každej aktivity i v majoritnej spoločnosti;
- tento jazyk už takmer vymizol.

ZAUJÍMAVOSTI

Starokentský posunkový jazyk

- tento jazyk je už zaniknutý, nahradil ho britský posunkový jazyk;
- starokentský posunkový jazyk existoval v regióne Kent v juhovýchodnom Anglicku už v 16.-17. storočí. V tomto regióne žilo veľa nepočujúcich vďaka vrodenej hluchote;
- dôkazom toho je aj to, že britský spisovateľ Samuel Pepys napísal denník o Veľkej požiari v Londýne, ktorý sa dozvedel od nepočujúceho prostredníctvom počujúceho tlmočníka Georga Downinga, ktorý vyrastal v regióne Kent.

Literatúra:

1. Comrie, B. – Matthews, S. – Polinsky, M. *Atlas jazyků*. Praha: Metafora, 2007.
2. Ghana... July 2005. In *The Deaf Lutheran*. 2006, č. 1, s. 10.
3. Lewis, M. Paul (ed.), 2009. *Ethnologue: Languages of the World, Sixteenth edition*. Dallas, Tex.: SIL International. Online version: www.ethnologue.com.
4. http://en.wikipedia.org

Roman

ČO SA UDIALO?

Webová stránka spustená!

Keďže občianske združenie Myslím pripravuje veľkú akciu - Medzinárodný deň Nepočujúcich (MDN), nesmie chýbať ani jej webová stránka. Na stránke www.mdn-bratislava.sk nájdete všetko, čo chcete o MDN vedieť. Prečítate si informácie aj v jazyku Nepočujúcich. Ku každému okienku je videoklip v slovenskom posunkovom jazyku. Novinky, zmeny, informácie budeme na stránke pravidelne aktualizovať. Prajeme Vám ľahký a pútavý „virtuálny let" a v septembri na oslave MDN dovidenia!

Intenzívny kurz pre lektorov SPJ

Na intenzívny kurz pre lektorov slovenského posunkového jazyka sa prihlásili štyria záujemcovia: **Linda Svoradová-Pašáková, Martina Susedková, Silvia Pristačová** a **Marcel Krištofovič.** Okrem nich sa do kurzu zapojili aj lektori Myslímu: **Veronika Holubová** a **Michal Hefty**. Lektoroval **Roman Vojtechovský**. Všetci absolvovali 48 hodín. Kurz sa konal po 3 víkendoch po 16 hodín – 16.-18.7., 31.7.-1.8., 7.-8.8.

Čo sa títo záujemcovia na kurze dozvedeli? **Prvý víkend bol venovaný teórii.** Záujemcovia sa dozvedeli základy o posunkovom jazyku, o dvoch prístupoch na hluchotu (medicínsky a kultúrno-antropologický), jazyku a jeho 6 základných rysoch, porovnávacom prístupe medzi hovoreným jazykom a posunkovým jazykom, problematike výskumu, prídavných menách v SPJ, zámenách v SPJ, mnohosti v SPJ, slovesách v PJ, klasifikátoroch, kategorizácii, čase v PJ, zápore v PJ, otázkach v PJ,

ČO SA UDIALO?

nepriamych pomenovaniach v SPJ, špecifických posunkoch v SPJ, kontakte hovoreného jazyka s PJ, vetách, slovoslede a pod.

Druhý víkend bol venovaný praktickej časti – prekladovým cvičeniam o oznamovacích vetách, doplňovacích otázkach, zisťovacích otázkach, želacích vetách a podmieňovacích vetách. V závere sa diskutovalo o mýtoch a faktoch PJ.

Tretí víkend sa zameriaval na metodiku a na skúšku. Záujemcovia sa dozvedeli o kurzoch a lektoroch, o kultúre Nepočujúcich, o pravidlách výučby v triede, základnej pedagogike a etike, všeobecnom systéme kurzu PJ. Záujemcovia si mohli na krátko živo vyskúšať rolu záujemcu kurzu SPJ. Spoločne so skúsenými lektormi Michalom Heftym a Veronikou Holubovou zadávali príklady výučby SPJ priamou metódou prostredníctvom SPJ, obrázkov a vecí. V posledný deň víkendu bola skúška - písomný test a preklad viet pred kamerou.

Každý záujemca dostal osvedčenie o absolvovaní kurzu pre lektorov SPJ. Ale žiaľ, skúšky neobhájili všetci, uspeli Linda Svoradová-Pašáková, Martina Susedková, Veronika Holubová a Michal Hefty. Všetci sa stávajú externými lektormi SPJ v Akadémii vzdelávania.

Roman

Vyberané reakcie záujemcov o intenzívneho kurzu pre lektorov v SPJ

Prečítajte si, čo ich na školení najviac zaujalo.

- *"Skoro všetko."*
- *"Úplne všetko. Hlavne, že išlo o školenie, kde sa vysvetľovalo v SPJ. Bolo to zrozumiteľné, poučné, aj keď som niektoré veci už vedela."*
- *"Páčilo sa mi vysvetlenie od lektora, ktorý nám ponúkol zaujímavé informácie, je to veľmi dôležité pre nás ako pre budúcich lektorov SPJ. Mám veľký záujem v tom ďalej pokračovať."*
- *"Zaujal ma sympatický prístup Nepočujúceho lektora, zaujímavé učebné materiály, výborná spolupráca v kolektíve, aj keď niektorí boli slabší."*
- *"Najviac ma zaujalo to, že sme museli veľa premýšľať pri preklade viet zo slovenčiny do SPJ. Aj keď to bolo ťažké, bolo to zaujímavé."*

Aké boli ich pripomienky, návrhy, komentáre?

- *"Na toto školenie som už dlho čakala. Bolo to super pripravené školenie. Chcela by som totiž, aby na Slovensku pribúdalo čoraz viac výborných lektorov SPJ a tým pádom aj nových tlmočníkov. Je to dôležité pre budúcnosť. Každý lektor by mal mať rovnakú metodiku výučby SPJ."*
- *"Všetko, čo som sa chcel dozvedieť na kurze som sa dozvedel, bolo to veľmi zaujímavé. Chcel by som, aby kurz trval dlhšie, aby sme videli viac ako výučba funguje v praxi.*
- *"Je potrebné častejšie sa vzdelávať, stretávať sa, získavať nové informácie o nových metódach, ako to funguje v praxi, u nás na Slovensku i vo svete."*

ČO PRIPRAVUJEME?

Medzinárodný deň Nepočujúcich

Kedy? 24. a 25. septembra 2010
Kde? Bratislava
Kto organizuje? Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich v spolupráci so spoločnosťou Slovak Telekom, a.s., s obchodným centrom Aupark, s Asociáciou Nepočujúcich Slovenska a Ministerstvom kultúry SR.
Viac info nájdete na **www.mdn-bratislava.sk**

Letný intenzívny kurz slovenského posunkového jazyka

Realizujeme aj v lete intenzívny kurz slovenského posunkového jazyka pre záujemcov. Neváhajte a prihláste sa!
Kde? Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich, Ľubinská 13, Bratislava
Pre koho? pre záujemcov naučiť sa slovenský posunkový jazyk
Za koľko? 59 €
Rozvrh nájdete na www.myslim.sk/rozvrh.htm

Odborné semináre na rôzne témy

Od októbra 2010 Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich pripravuje každý druhý týždeň odborné semináre na rôzne témy. Na každý seminár bude pozvaný odborník, ktorý Vám vysvetlí všetko, čo Vás bude zaujímať. Témy prednášok a mená odborníkov zverejníme v ďalšom čísle Myslímoviniek a na webovej stránke Myslímu v septembri.

Kurz slovenského posunkového jazyka pre záujemcov

Realizujeme v jesennom semestri kurz SPJ pre záujemcov
Kedy? kurz sa začne 27.9., potrvá 5 mesiacov, vyučuje sa 2x týždenne
Kde? Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich, Ľubinská 13, Bratislava
Pre koho? pre záujemcov naučiť sa slovenský posunkový jazyk
Za koľko? Cenník nájdete na www.myslim.sk/cennik.htm
Rozvrh nájdete na www.myslim.sk/rozvrh.htm